

Belastinggerelateerde toelichtingen in accountantsverklaringen kunnen winstverschuiving door multinationals ontmoedigen

Datum 13.10.2026

Subjekt Erasmus Universiteit Rotterdam

Region Nederlande

Kategorie Bankwesen, Finanzen und Investitionen, Wissenschaft und Forschung

Onderzoek van Jochen Pierk van Erasmus School of Economics laat zien dat het benoemen van onzekere belastingposities in accountantsverklaringen samenhangt met een afname van winstverschuiving door multinationals.

Meer transparantie kan belastingplanning door bedrijven beïnvloeden

Meer gedetailleerde accountantsverklaringen kunnen meer doen dan alleen beleggers informeren: ze kunnen ook invloed hebben op de manier waarop multinationals hun belastingzaken organiseren. Uit onderzoek waaraan Jochen Pierk, universitair hoofddocent bij de sectie Accounting van Erasmus School of Economics, heeft meegewerkt, blijkt dat bedrijven minder winst tussen landen verschuiven wanneer accountants onzekere belastingposities als een kernpunt van de controle benoemen.

Multinationals kunnen winsten tussen landen verschuiven om hun totale belastingdruk te verlagen. Bij dergelijke strategieën bestaat echter onzekerheid over de vraag of de gekozen fiscale behandeling door de betreffende belastingautoriteiten wordt geaccepteerd. Door deze onzekerheden expliciet in accountantsverklaringen te benoemen, kunnen accountants de aandacht vestigen op mogelijk risicovolle belastingposities en de controle op de belastingplanning van bedrijven vergroten. De bevindingen suggereren dat deze extra transparantie winstverschuiving voor multinationals minder aantrekkelijk kan maken.

Onderzoek naar de impact van kernpunten van de controle

De afgelopen twintig jaar zijn accountants door de ontwikkeling van controlestandaarden steeds vaker verplicht om zogenoemde *key audit matters* (KAM's), oftewel kernpunten van de controle, op te nemen in uitgebreidere accountantsverklaringen. Deze toelichtingen identificeren onderwerpen die bij de controle van de jaarrekening bijzonder belangrijk, complex of lastig waren.

Pierk en zijn medeonderzoekers Christof Beuselinck (IESEG School of Management), Nathan C. Goldman (North Carolina State University) en Cinthia Valle Ruiz (IE Business School-IE University) richtten zich specifiek op KAM's die betrekking hebben op onzekere belastingposities (*uncertain tax positions*, UTP's). Hierbij gaat het om fiscale behandelingen waarbij het uiteindelijk verschuldigde belastingbedrag onzeker blijft. Bedrijven kunnen daardoor reserves moeten aanhouden voor het geval na een belastingcontrole blijkt dat zij aanvullende belasting moeten betalen.

Hun onderzoek, "*Tax-related Key Audit Matters and Changes in Multinational Income Shifting*", is onlangs gepubliceerd in het wetenschappelijke tijdschrift *The Accounting Review*. De onderzoekers analyseerden multinationals met hun hoofdkantoor in Europa over de periode 2012-2021. De uiteindelijke steekproef omvatte 207.792 observaties op het niveau van dochterondernemingen per jaar, verspreid over 8.389 bedrijven en 45.909 dochterondernemingen in 25 Europese landen. Door gebruik te maken van verschillen in het moment waarop landen uitgebreidere accountantsverklaringen invoerden, onderzochten de onderzoekers of toelichtingen over onzekere belastingposities samenhangen met veranderingen in het gedrag van bedrijven.

Effecten zijn sterker onder bepaalde omstandigheden

Uit de resultaten blijkt dat winstverschuiving door multinationals afneemt wanneer accountantsverklaringen KAM's bevatten die betrekking hebben op onzekere belastingposities. Dit verband is sterker wanneer bedrijven minder financiële beperkingen ondervinden, de belastinghandhaving strenger is en de toelichtingen specifieke risico's benoemen en accountants expliciete zekerheid verschaffen. De resultaten suggereren dat de effecten van uitgebreidere accountantsverklaringen afhangen van de inhoud van de toelichtingen en niet alleen van de aanwezigheid van extra informatie in een accountantsverklaring. Pierk en zijn collega's benadrukken dat niet alle aspecten van belastingplanning door bedrijven rechtstreeks waarneembaar zijn. Desondanks leveren hun bevindingen aanwijzingen op dat toelichtingen in accountantsverklaringen reële economische gevolgen kunnen hebben die verder gaan dan hun directe doel: het informeren van beleggers.

Gevolgen voor het accountants- en belastingbeleid

Het onderzoek wijst op een mogelijk onbedoeld gevolg van uitgebreidere accountantsverklaringen: toelichtingen die bedoeld zijn om de transparantie te vergroten, kunnen ook de fiscale beslissingen van bedrijven beïnvloeden. Doordat onzekere belastingposities zichtbaarder worden voor externe belanghebbenden, kan de controle op deze posities toenemen en kunnen de verwachte voordelen van bepaalde winstverschuivingsstrategieën afnemen.

De bevindingen kunnen bijdragen aan beleidsdiscussies over de bredere effecten van openbaarmakingsverplichtingen voor accountants, met name over de rol die deze verplichtingen spelen bij het bevorderen van transparantie en het beïnvloeden van de belastingplanning van multinationals.

<https://www.eur.nl/nieuws/belastinggerelateerde-toelichtingen-accountantsverklaringen-kunnen-winstverschuiving-door>